

SINTEF Community
Postadresse:
Postboks 4760 Torgarden
7465 Trondheim
Sentralbord: 40005100
info@sintef.no

Foretaksregister:
NO 919 303 808 MVA

Samferdselsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.:
rno

Prosjektnummer / Referanse:

Dato
09.08.2022

Innspill til utredning om organisering av vegsektoren

Viser til brev fra Samferdselsdepartementet datert 7. juni 2022 med invitasjon til innspillsmøte om utredning av organisering av vegsektoren. SINTEF velger å gi et skriftlig innspill til dette viktige arbeidet.

SINTEF er et uavhengig forskningsinstitutt som skaper løsninger og innovasjon for samfunnet og sammen med våre kunder. Dette gjør vi ved å utvikle kunnskap og teknologi som tas i bruk. SINTEF har lang erfaring og bred kompetanse innen mobilitetsområdet. Vi forsker på løsninger for person- og godstransport innen alle transportmodi, og jobber med alt fra fysisk og digital infrastruktur til utvikling av fremtidens mobilitetsløsninger. Vi har lang erfaring med å utvikle kunnskap og løsninger for veg og vegtransport.

Det overordnede målet i NTP 2022-2033 er «et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050». Oversatt til et mobilitetsperspektiv, innebærer det å tilby bærekraftige og konkurransedyktige mobilitetstjenester for innbyggere og næringsliv. Veg og vegtransport vil være helt sentralt i framtidens mobilitetsystem, men det er ikke gitt hvordan transportmiddelfordelingen vil eller bør utvikle seg. Et første spørsmål kan derfor være hvordan transportsektoren bør organiseres for å nå målene i NTP. Dette ligger utenfor regjeringens ambisjon i Hurdalsplattformen, men vi synes likevel det er riktig å gi innspill om dette. I det videre vil innspillene omhandle vegsektoren:

Sektoransvar: I dag har Statens vegvesen sektoransvar for å følge opp nasjonale oppgaver for hele vegtransportssystemet, eksempelvis fagansvar for trafiksikkerhet, klima- og miljøområdet, FoU og kompetanse og internasjonal standardisering/harmonisering. En utredning må finne svar på hvordan sektoransvaret skal ivaretas ved ny organisering, inkludert hvilke oppgaver som skal følges opp og av hvem, for å sikre en helhetlig utvikling av vegsystemet. Det vil kreve et godt samspill og en tydelig ansvarsfordeling mellom de ulike veveierne.

Kunnskap og kompetanse: Demografiske endringer, endringer i reise- og handlevaner og teknologisk utvikling innen elektrifisering og digitalisering har potensial til å endre våre mobilitetsbehov samt hvor, når og på hvilken måte vi reiser. Det vil videre kunne medføre endringer i behov for utbygging av fysisk og digital transportinfrastruktur. Samtidig er det behov for betydelige kutt i klimagassutslipp ved infrastrukturtiltak. Det er derfor svært viktig at vi bygger kunnskap og kompetanse for å forstå endringene som skjer og for å skape kostnadseffektive og bærekraftige løsninger. En utredning må finne svar på hvordan vegsektoren bør organiseres for sikre utvikling av kunnskap og kompetanse for å møte fremtiden.

Forskning og utvikling: For å løse sentrale utfordringer knyttet til reduksjon i klimagassutslipp, økte kostnader, ivaretagelse av natur og bedre trafiksikkerhet kreves utvikling av kunnskap, teknologi og nye løsninger. Skal vi lykkes med det kreves et taktskifte i satsing på anvendt forskning og utvikling. Ansvar for FoU må tydeliggjøres, og FoU-budsjettene må økes betraktelig fra dagens nivå. Vegeierne bør være ansvarlig for FoU som er nærmere implementering og realisering, mens kunnskaps- og teknologiutvikling for fremtiden bør ivaretas av forskningsinstituttene og finansieres av virkemiddelapparatet.

Digitalisering og ny teknologi: Automatisert, oppkoplet og delt mobilitet kan medføre store endringer i behov for utbygging av vegkapasitet samt hvordan vi planlegger, bygger, drifter og vedlikeholder veg. Ved implementering av ny teknologi er det viktig med helhetlige og koordinerte løsninger på tvers både innad og mellom sektorer. En utredning må svare på hvordan sektoren best bør organiseres for å sikre at implementeringen bidrar til å nå målene i transportsektoren og samtidig ivaretar helheten og et sammenhengende vegnett med lik standard.

Tverrsektorielt samarbeid: Teknologiske endringer som elektrifisering og digitalisering vil kreve et tettere samarbeid mellom ulike deler av myndighet/forvaltning. Eksempelvis krever digitalisert og automatisert vegtransport tilgang på kommunikasjon, nøyaktig posisjoneringstjenester og digitale kart, noe som krever et samarbeid mellom vegmyndigheter, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Statens kartverk, fylkeskommuner/kommuner, osv. Elektrifisering medfører et tettere samarbeid mellom vegmyndigheter og strømmnett-selskaper for å sikre tilgang på elektrisk energi langs vegnettet. Utredningen må finne svar på hvordan organisering av vegsektoren kan understøtte tverrsektorielt samarbeid og om det er behov for tydelige politiske mandat for å sikre dette og hindre at de ulike statene sitter med overlappende kompetanse og ansvar.

Omforent beslutningsgrunnlag: Norge har tradisjonelt hatt gode samfunnsøkonomiske modeller som bygger på erfaringer med kjente løsninger, for beregning av effekter av tiltak i transportsystemet. Samtidig ser vi at dagens modeller ikke svarer like godt på store endringer fram i tid som følge av teknologisk utvikling, endret verdsetting og nye reisevaner. Usikkerhetene i prognoser og antagelser kan derfor blir store. Samtidig er det økende bevissthet rundt ivaretagelse av klima, miljø og naturmangfold. Kunnskap, metoder og modeller som ligger til grunn for beslutninger om investeringer i NTP bør i størst mulig grad være transparente, omforente, robuste, bygge på samme datagrunnlag osv. Utredningen må finne svar på hvordan arbeidet med å utvikle et omforent grunnlag som fanger opp samtidens verdsetting og gir grunnlag for fremtidens investeringer best bør organiseres i vegsektoren.

Bærekraft og grønn omstilling av vegtrafikken: Samferdsels-Norge er midt i det grønne skiftet. Vegsektoren har en nøkkelrolle for å lykkes med en helhetlig omstilling. I fremtiden vil det bli viktig å ta vare på og utvikle eksisterende infrastruktur, før materialer kan gjenvinnes og utnyttes på nytt. I utredninger om infrastrukturbehov må "ta vare på det vi har" alternativet få mer plass. Da trengs samarbeid blant aktører i vegsektoren blant annet på utvikling av kunnskap om rehabilitering, drift og vedlikehold igjennom hele planleggingskjeden og frem til utførelse på vegen. Elektrifiseringen av vegsektoren er godt i gang og organiseringen av vegsektoren vil ha betydning for involvering i utbygging av infrastruktur som tilgjengeliggjør ikke-fossile energibærere. Delte mobilitetsløsninger og færre privateide biler vil utfordre blant annet på arealbruk til parkering og ansvar for tilstand på kjøretøyer. Ny teknologi er opplagt en del av løsningen for fremtiden, men uten kunnskap som sikrer rett bruk, klok

myndighetsutøvelse og evne til å gjennomføre omstillingen vil vi ikke lykkes i å utnytte det fulle potensialet.

Vi håper våre innspill vil bli omfattet av utredningen, og ser fram til videre arbeid.

Med vennlig hilsen
for SINTEF Community

A handwritten signature in black ink, reading 'Siri Hunnes Blakstad'. The signature is written in a cursive style with a large initial 'S'.

Siri Hunnes Blakstad
Konserndirektør